

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НУ «ЗАПОРІЗЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

для виконання самостійних завдань з дисципліни

«Управління інноваціями»

для студентів спеціальності

281 – «Публічне управління та адміністрування»

освітня програма «Регіональне управління» денного відділення

Методичні вказівки для виконання самостійних завдань з дисципліни «Управління інноваціями» для студентів спеціальності 281 – «Публічне управління та адміністрування», освітня програма «Регіональне управління» денного відділення. /Укл.: Л.В.Шитікова. Запоріжжя: НУ «Запорізька політехніка», 2020. с.28.

Укладач: Шитікова Л.В., к.е.н., доцент

Рецензент: Нечаєва І.А., к.е.н., доцент

Відповідальний
за випуск: Пуліна Т.В., зав.каф., д.е.н., професор

Затверджено
на засіданні кафедри
«Менеджменту»
Протокол № 2
від 3.09.2020 р

ЗМІСТ

Загальні положення.....	
Програма навчальної дисципліни.....	7
1 Сутність понять, завдання, принципи, методи та функції управління інноваціями.....	9
2 Інноваційна діяльність як об'єкт управління.....	10
3 Інноваційний процес як об'єкт управління	11
4 Державна підтримка інноваційних процесів	12
5 Особливості організаційних форм інноваційної діяльності	13
6 Управління інноваційним розвитком організації. Інноваційний потенціал та його оцінка	14
7 Конкурентоспроможність і мотивація оновлення виробництва	16
8 Організація НДДКР і проектування	17
9 Основи організаційно-технологічної підготовки виробництва нововведень	20
10 Фінансування нововведень і ризики	21
11 Основи економіки інноваційної діяльності. Особливості управління персоналом в інноваційних організаціях	21
Основні терміни і поняття.....	24
Література.....	27

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Мета: формування теоретичних і прикладних знань у галузі управління інноваціями та особливості його здійснення суб'єктами господарювання в умовах ринкових відносин: організаційні форми інноваційної діяльності, управління інноваційним розвитком організації та інноваційним проектом, управління ризиками та державна підтримка інноваційної діяльності.

Завдання дисципліни є: одержання сучасних знань з теоретичних та методологічних основ управління інноваціями, опанування прикладними аспектами інноваційної діяльності.

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у студентів **компетентностей**:

- загальних:

ЗК2. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК3. Здатність забезпечувати дотримання нормативно правових та морально-етичних норм поведінки

ЗК 4. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК 5. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК 6. Здатність працювати в команді.

ЗК 7. Здатність планувати та управляти часом.

ЗК 8. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 9. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 10. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 11. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК 12. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК 13. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів діяльності).

фахових (спеціальних):

С(Ф)К1. Здатність до соціальної взаємодії, до співробітництва й розв'язання конфліктів.

С(Ф)К2. Здатність забезпечувати належний рівень вироблення та використання управлінських продуктів, послуг чи процесів.

С(Ф)К4. Здатність використовувати в процесі підготовки і впровадження управлінських рішень сучасні ІКТ.

С(Ф)К 5. Здатність використовувати систему електронного документообігу.

С(Ф)К6. Здатність здійснювати інформаційно-аналітичне забезпечення управлінських процесів із використанням сучасних інформаційних ресурсів та технологій.

С(Ф)К7. Здатність розробляти тактичні та оперативні плани управлінської діяльності.

С(Ф)К 8. Здатність готувати проекти управлінських рішень та їх впроваджувати.

С(Ф)К 9. Здатність впроваджувати інноваційні технології.

С(Ф)К 10.Здатність до дослідницької та пошукової діяльності в сфері публічного управління та адміністрування.

С(Ф)К 11.Здатність у складі робочої групи проводити прикладні дослідження в сфері публічного управління та адміністрування.

Очікувані програмні результати навчання:

ПРН 5. Знати стандарти, принципи та норми діяльності у сфері публічного управління та адміністрування.

ПРН 8. Розуміти та використовувати технології вироблення, прийняття та реалізації управлінських рішень

ПРН 11. Уміти відшукувати та узагальнювати інформацію, робити висновки і формулювати рекомендації в межах своєї компетенції.

ПРН 13. Використовувати методи аналізу та оцінювання програм сталого розвитку

ПРН 14. Уміти коригувати діяльність у випадку зміни вихідних умов.

Для вивчення дисципліни рекомендується проведення самостійної роботи за такими напрямками:

1. Засвоєння теоретичного матеріалу (опрацювання лекційного матеріалу, навчальної літератури, спеціальних джерел інформації, матеріалів державних органів у сфері інноваційної діяльності).

2. Оволодіння спеціальним економічним інструментарієм інноваційного менеджменту і набуття умінь практичного використання набутих знань (виконання індивідуальних завдань).

3. Дослідження ефективності управління інноваційною діяльністю конкретної державної, комунальної або приватної власності на основі формування бази аналітичної та фактологічної інформації й розрахунку відповідних показників.

4. Завершення розв'язування управлінських ситуацій, розпочатих на практичних заняттях.

До складу методичних вказівок входять 11 тем, які містять тести, питання до самоконтролю, реферати, управлінські ситуації.

Завдання зараховується після бесіди студента з викладачем, в якій він доказує правильність та самостійність виконання, повноту освоєння теми.

Контроль за самостійною роботою проходить через підготовку та захист індивідуальної роботи. Актуальною організаційною формою контролю є проведення презентацій, на яких студенти демонструють свої вміння практично реалізовувати технології інноваційного менеджменту.

Якщо завдання не зараховано, вважається що студент не виконує навчальну програму і в наслідок не допускається до складання екзамену.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні основи управління інноваціями

Тема 1. Сутність понять, завдання, принципи, методи та функції управління інноваціями

Інновації в теоріях економічного розвитку. Становлення теорії інноватики та її сучасні концепції. Сутність поняття «інновація». Джерела інноваційних іде. Класифікація інновацій. Інновації як об'єкт менеджменту.

Тема 2 Інноваційна діяльність як об'єкт управління

Сутність понять «інноваційний процес» і «інноваційна діяльність». Учасники інноваційної діяльності. Технологія управління інноваціями. Сфера інноваційної діяльності. Ринковий механізм та інфраструктура інноваційної діяльності

Тема 3. Інноваційний процес як об'єкт управління.

Поняття інноваційного процесу. Класифікація інноваційних процесів. Моделі та етапи інноваційних процесів. Зміст і структура інноваційного процесу. Методи пошуку ідей інновацій.

Тема 4. Державна підтримка інноваційних процесів.

Роль держави у забезпеченні інноваційних процесів. Значення інноваційної діяльності для формування сучасної моделі економічного зростання національної економіки України. Способи державного впливу на ефективність інноваційних процесів. Методи державної підтримки інноваційної діяльності. Національна інноваційна система. Сучасний стан і перспективи розвитку інноваційної діяльності в Україні. Моделі інноваційного розвитку в закордонних країнах

Тема 5. Особливості організаційних форм інноваційної діяльності

Організація інноваційного процесу. Принципи організації інноваційних процесів. Організаційні структури інноваційних організацій. Класифікація інноваційних організацій. Стратегії віолентів, патентів, комутантів, експлерентів. Особливості малих фірм.

Змістовий модуль 2 Управління інноваційним розвитком організацій

Тема 6. Управління інноваційним розвитком організацій. Інноваційний потенціал та його оцінка.

Стратегічне управління інноваційним розвитком організації. Інноваційна стратегія: сутність, етапів розроблення, планування. Інноваційна політика організації. Характеристика складових інноваційної політики. Поняття інноваційного потенціалу. Інноваційні ресурси підприємства. Потенціал інноваційного менеджменту. Основні елементи організаційного механізму управління. Оцінка інноваційного потенціалу. Аналіз інноваційного потенціалу.

Тема 7. Конкурентоспроможність і мотивація оновлення виробництва.

Конкурентоспроможність як джерело нововведень. Передумови і мотиви оновлення виробництва. Стратегія і тактика оновлення виробництва. Загальні підходи до оновлення виробництва. Діяльність інноваційних організацій. Система безупинного поліпшення процесів і продуктів (СБППП).

Тема 8 Організація НДДКР і проектування

Взаємозв'язок НТП і НДДКР в інноваційній діяльності. Завдання, принципи й етапи НДДКР. Патентно-ліцензійна діяльність інноваційної організації.

Тема 9. Основи організаційно-технологічної підготовки виробництва нововведень

Тенденції розвитку технологій та їх класифікація. Завдання, особливості й стадії організаційно-технологічної підготовки виробництва. Мережеве планування ОТПВ. Реінжиніринг як інструмент підвищення організаційно-технічного рівня виробництва.

Тема 10. Фінансування нововведень і ризики

Суть системи фінансування інноваційної діяльності. Форми і засоби фінансування нововведень. Позабюджетні форми підтримання інноваційної діяльності. Інноваційна діяльність і ризики. Методи оцінювання ризику. Управління ризиками і ризик-тейкери.

Тема 11 Основи економіки інноваційної діяльності. Особливості управління персоналом в інноваційних організаціях

Специфіка інноваційного менеджменту. Ефективність використання інновацій. Організаційна структура інноваційного колективу. Менеджмент персоналу інноваційної організації. Мотивація персоналу. Цільові групи в інноваційних колективах. Режими роботи в наукових організаціях. Загальна економічна ефективність інновацій. Економічне обґрунтування впровадження інновацій.

ТЕМИ І ЗМІСТ САМОСТІЙНИХ ЗАВДАНЬ

ТЕМА 1 СУТНІСТЬ ПОНЯТЬ, ЗАВДАННЯ, ПРИНЦИПИ, МЕТОДИ ТА ФУНКЦІЇ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЯМИ

Питання до самоконтролю

1. Що означає термін "інновація"?
2. Назвіть зміни у розвитку за Й.А.Шумпетером.
3. У чому відмінність понять "новація" та "інновація"?
4. Перечисліть і охарактеризуйте функції інновації.
5. Перечисліть і охарактеризуйте класифікаційні ознаки інновацій.
6. Що таке інновація у формі продукту?
7. Перечисліть і охарактеризуйте види інновацій.
8. Розкрийте значення і зміст поняття "інноваційний менеджмент".
9. Назвіть основні функції інноваційного менеджменту.
10. Дайте визначення терміну "кластер".
11. Що таке "довга хвиля"?
12. Чим відрізняється інновація від відкриття?
13. В чому різниця різних підходів великих вчених до механізму інноваційної діяльності?
15. Що являють собою технопарки і технополіси?

Завдання для самостійного опрацювання за тематикою лекцій

1. Інновації й організаційні структури інноваційного менеджменту.
2. Основні поняття інноваційного менеджменту.

Теми рефератів

1. Інновації як фактор економічного зростання.
2. Джерела інноваційних ідей
3. Управління інноваціями як сукупність принципів, методів і форм управління інноваційними процесами й інноваційною діяльністю.
4. Інноваційний процес та інноваційна діяльність.
5. Особливості прийняття рішень в управлінні інноваціями.

6. Інновації в теоріях економічного розвитку.
7. Становлення теорії інноватики та її сучасні концепції.

ТЕМА 2 ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ОБ'ЄКТ МЕНЕДЖМЕНТУ

Питання до самоконтролю

1. Поняття «інноваційна діяльність».
2. Сутність і види інноваційного процесу.
3. Сутність дифузії інновацій.
4. Етапи інноваційного процесу на макрорівні.
5. Етапи інноваційного процесу в організації.
6. Модель інноваційного процесу в організації.
7. Поняття трансферу технологій.
8. Технологія управління інноваціями.
9. Джерела інноваційних можливостей за П. Друкером.
10. Рациональний та інтуїтивний підхід до прийняття рішень в управлінні інноваціями.
11. Поняття і характеристика складових інноваційної інфраструктури

Завдання для самостійного опрацювання за тематикою лекцій

1. Особливості організаційних форм інноваційної діяльності.
2. Структури інноваційних організацій.

Реферати

1. Особливості фундаментальної наукової діяльності, прикладних науково-дослідних розробок, проектно-конструкторських і науковотехнічних робіт, виробничої інноваційної діяльності
2. Етапи інноваційного процесу на рівні організації.
3. Оцінка факторів впливу зовнішнього та внутрішнього середовища на інноваційну діяльність організації
4. Управління інноваційною діяльністю

Управлінська ситуація

Інвестиції на виробництво та реалізацію інновацій на підприємстві «Міськводоканал» звітному році склали 1900000 грн.

Визначити економічний ефект від упровадження нововведень, якщо річні поточні затрати у базовому році склали 150000 грн., а у звітному році – 120000 грн.

ТЕМА 3 ІННОВАЦІЙНИЙ ПРОЦЕС ЯК ОБ'ЄКТ УПРАВЛІННЯ

Питання до самоконтролю

1. Дайте визначення суті й змісту інноваційного процесу.
2. Охарактеризуйте інноваційний процес.
3. Як класифікують інноваційні процеси?
4. Перерахуйте елементи інноваційного процесу.
5. У чому суть простої ланцюгової моделі інноваційного процесу?
6. Що таке ініціація?
7. Що мається на увазі під просуванням інновації?
8. Що таке дифузія інновації?
9. Чим відрізняється інтуїція від інсайту?
10. Перерахуйте найефективніші методи пошуку ідей.
11. Охарактеризуйте метод контрольних запитань.
12. У чому суть і зміст морфологічного аналізу?
13. Що таке синектика?
14. У чому суть і зміст стратегії семикратного пошуку?

Завдання для самостійного опрацювання за тематикою лекцій

1. Інноваційний процес як об'єкт інноваційного менеджменту.
2. Ініціація – початковий етап інноваційного процесу.
3. Просування і дифузія – кінцевий етап інноваційного процесу

УПРАВЛІНСЬКА СИТУАЦІЯ

Підприємство «Техінмаш» упровадило у виробництво новий тип параболічних антен. Сума грошових коштів, отриманих від реалізації інновації, становитиме 350000 грн., а інвестиції в інновації за цей же період складуть 280000 грн. Розрахувати економічний ефект

від виробництва та реалізації інновації й коефіцієнт ефективності впровадження інновації.

Реферати

1. Інноваційний процес. як об'єкт інноваційного менеджменту
2. Функції та завдання інноваційного менеджменту.
3. Сутність і зміст інноваційного менеджменту.
4. Зміст і структура інноваційного процесу
5. Джерела інноваційних ідей

ТЕМА 4. ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Питання до самоконтролю

1. Сутність і принципи державної інноваційної політики.
2. Повноваження Верховної Ради України та місцевих рад у регулюванні інноваційних процесів.
3. Повноваження Кабінету міністрів та спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади у сфері інноваційної діяльності.
4. Види державної фінансової підтримки інноваційної діяльності.
5. Поняття та елементи Національної інноваційної системи.
6. Основні завдання розвитку НІС України згідно з Концепцією розвитку національної інноваційної системи.
7. Сутність Євроатлантичної моделі інноваційного розвитку.
8. Східноазійська модел інноваційного розвитку.
9. Альтернативна модель інноваційного розвитку.
11. Форми та інструменти державної інноваційної політики в розвинутих країнах світу.

Завдання для самостійного опрацювання за тематикою лекцій

1. Державне регулювання інноваційної діяльності в Україні.
2. Конкурсно-контрактна система створення науково-технічної продукції.

3. Закон України “Про інноваційну діяльність”.

Реферати

1. Основні напрямки інноваційної політики держави.
2. Функції центральних і місцевих органів у сфері інноваційної діяльності.
3. Конкурсно-контрактна система створення науково-технічної продукції.
4. Ринкові механізми у галузі наукової та науково-технічної діяльності.
5. Особливості інноваційного розвитку в провідних індустріальних країнах.

ТЕМА 5 ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЙНИХ ФОРМ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Питання до самоконтролю

1. Для чого проводять класифікацію інноваційних організацій?
2. За якими ознаками здійснюють класифікацію інноваційних організацій?
3. Розкрийте класифікацію інноваційних організацій за ознакою "рівень новизни новації (інновації)".
4. Чим відрізняється віолентна стратегія поведінки фірми від експлерентної?
5. Який девіз роботи фірм, що дотримуються комутантної стратегії?
6. Яка стратегія є найризикованішою?
7. Якої стратегії дотримується корпорація "Самсунг"?
8. За яким критерієм підприємства (фірми) відносять до малих? Наведіть приклади (у США, Японії, Україні).
9. У чому особливість венчурного бізнесу?
10. Чим відрізняються малі фірми від великих організацій (організаційно-економічні та правові аспекти)?
11. Від яких факторів залежить структура інноваційної організації?

12. Чим відрізняється лінійно-функціональна структура організації від матричної?
13. У чому особливість бригадної структури організації?
14. Яку структуру ви можете рекомендувати вашій (іншій конкретній) фірмі?

Реферати

1. Класифікація наукових організацій за рекомендаціями Фраскаті.
2. Види інноваційних організацій, їх сутність та особливості

ТЕМА 6 УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМ РОЗВИТКОМ ОРГАНІЗАЦІЇ. ІННОВАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ТА ЙОГО ОЦІНКА

Питання для самоконтролю

1. Сутність і види інноваційних стратегій.
2. Послідовність етапів розроблення інноваційної стратегії.
3. Сутність та складові інноваційної політики організації.
4. Завдання тактичного планування інноваційної діяльності.
5. Продуктово-тематичне планування інновацій: сутність та етапи.
6. Мета і заходи планування організаційно-технічного розвитку підприємства.
7. Мета і напрями техніко-економічного планування інноваційної діяльності.
8. Сутність і методи оперативно-календарного планування інноваційної діяльності.
9. Організаційні форми управління інноваційною діяльністю в межах різних інноваційних стратегій

Завдання для самостійного опрацювання за тематикою лекцій

3. Планування інноваційної діяльності.
4. Характеристика інноваційних стратегій
5. Неокласична теорія нововведень.

6. Теорія прискорення.
7. Соціально-психологічна модель

Тести

1. Інноваційний потенціал залежить від параметрів організаційних структур менеджменту, професійно-кваліфікаційного складу промислово-виробничого персоналу, зовнішніх умов господарської діяльності тощо. Тому оцінювання інноваційного потенціалу є необхідною складовою процесу розроблення стратегії.

1. Так
2. Ні

2 Інноваційний потенціал організації – рівень готовності організації до реалізації проекту чи програми інноваційних стратегічних змін.

1. Так
2. Ні

3 Виробничо-технічний потенціал визначає розвиток усіх елементів організації як виробничо-господарської системи.

1. Так
2. Ні

УПРАВЛІНСЬКА СИТУАЦІЯ №1

Для удосконалення організаційно-технічного розвитку та екологічності виробництва на заводі заплановано здійснити у наступному році часткову реконструкцію. Внаслідок цього розрахункова собівартість одиниці продукції складе 400 грн., відпускна ціна – 680 грн. Разові затрати, спрямовані на підвищення якості товару, включаючи затрати на ліквідацію елементів основних виробничих фондів у зв'язку з освоєнням нового товару, становитимуть 1500000 грн. Частка прогнозованих податків на одиницю товару становитиме 40% від відпускної ціни у наступному році. Протягом трьох попередніх років заплановано випустити по 85000 одиниць товару. Супутній економічний ефект від використання товару підвищеної якості становитиме приблизно 550000 грн. за рік. Розрахувати очікуваний економічний ефект за період трьох попередніх років.

УПРАВЛІНСЬКА СИТУАЦІЯ №2

«Міськтеплокомуненерго» встановлює нову фільтраційну систему для зменшення викидів в атмосферу. Рівень викидів в

атмосферу після встановлення нової фільтраційної системи становитиме 150 тонн на рік. Стара фільтраційна система викидала 380 тонн на рік. Вартість штрафних санкцій за 1 тону викидів становить 12000 грн. Вартість нової фільтраційної системи становитиме 400000 грн. Визначити економічний ефект від експлуатації нової очисної системи, якщо термін її служби 2 роки. Витрати на монтажнемонтажні роботи – 200000 грн.

ТЕМА 7 КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ І МОТИВАЦІЯ ООНОВЛЕННЯ ВИРОБНИЦТВА

Питання для самоконтролю

1. Що таке конкурентоспроможність продукту?
2. У чому полягає конкурентоспроможність виробництва, підприємства?
3. Чому конкуренція є джерелом зростання нововведень?
4. Що б ви віднесли до передумов нововведень? Чому?
5. Назвіть типи інноваційних стратегій.
6. У чому суть наступальної й оборонної стратегій?
7. Коли застосовують імітаційну інноваційну стратегію?
8. У чому суть розроблення інноваційної стратегії "зверху вниз"?
9. Що означає розроблення інноваційної стратегії "знизу вверх"?
10. Що таке Kaizen-система?
11. У чому полягає підхід СБППП?

Завдання для самостійного опрацювання за тематикою лекцій

1. Конкурентоспроможність і мотивація оновлення виробництва.
2. Система безупинного поліпшення процесів і продуктів (СБППП).

УПРАВЛІНСЬКА СИТУАЦІЯ

На підприємстві «Вінітекс» автоматизують лінію з випуску одного виду товару протягом 2022-2023 років. Розрахувати

економічний ефект від підвищення автоматизації виробництва під час випуску продукції. Прогнозована ціна продукції у 2022 році становитиме 1600 грн., у 2023 році – 1455 грн. Собівартість одиниці товару у 2022 році запланована у розмірі 900 грн., а у 2023 році – 880 грн. Частка прогнозованих податків на одиницю товару становитиме 40% від відпускної ціни як у 2022, так і в 2023. У 2022 році заплановано випустити 80000 шт. товару, а у 2023 – у 1,5 раза більше. Сума запланованих інвестицій становитиме по 750000 грн. щороку у 2022 та 2023 роках.

ТЕМА 8 ОРГАНІЗАЦІЯ НДДКР І ПРОЕКТУВАННЯ

Питання для самоконтролю

1. Перечисліть головні напрямки НТП.
2. Із яких етапів складається НДДКР?
3. У чому різниця пошукових досліджень від прикладних?
4. Яке завдання фундаментальних досліджень?
5. Які основні завдання НДДКР?
6. На які системи документів спирається організація НДДКР?
7. У чому переваги ЕСКД?
8. Яка роль патентів в інноваційній діяльності?
9. Які об'єкти інтелектуальної власності не охороняються Патентним Законом України?
10. Що собою являє ліцензування?
11. На які види підрозділяють ліцензії?
12. Що таке роялті?

Завдання для самостійного опрацювання за тематикою лекцій

1. Організація проектування НДДКР
2. Патентно-ліцензійна діяльність інноваційної організації.
3. Основи організаційно-технологічної підготовки виробництва нововведень.
4. Аналіз і прогнозування організаційно-технічного рівня виробництва

Управлінська ситуація

Для удосконалення організаційно-технічного розвитку та екологічності виробництва на заводі заплановано здійснити у наступному році часткову реконструкцію. Внаслідок цього розрахункова собівартість одиниці продукції складе 400 грн., відпускна ціна – 680 грн. Разові затрати, спрямовані на підвищення якості товару, включаючи затрати на ліквідацію елементів основних виробничих фондів у зв'язку з освоєнням нового товару, становитимуть 1500000 грн. Частка прогнозованих податків на одиницю товару становитиме 40% від відпускної ціни у наступному році. Протягом трьох попередніх років заплановано випустити по 85000 одиниць товару. Супутній економічний ефект від використання товару підвищеної якості становитиме приблизно 550000 грн. за рік. Розрахувати очікуваний економічний ефект за період трьох попередніх років.

Реферати

1. Основи інноваційного проектування.
2. Вплив структури управління на інноваційні можливості організації.
3. Узгодження організаційної структури управління із стратегією нововведень.
4. Система комплексної підготовки виробництва.
5. Науково-дослідні роботи, їх види та етапи.
6. Методи пошуку ідей.
7. Організація винахідництва, раціоналізаторства та патентно-ліцензійної роботи.

Тести

1. Технологічна підготовка виробництва на підприємстві здійснюється службою головного економіста:
а) правильно; б) неправильно.
2. Конструкторська уніфікація доповнює стандартизацію:
а) правильно; б) неправильно.
3. Під час порівняння декількох варіантів господарських або технічних рішень показником порівняльної економічної ефективності капітальних вкладень є максимум приведених витрат:

а) правильно; б) неправильно.

4. Життєвий цикл виробу становить сукупність взаємопов'язаних процесів створення і послідовної зміни його стану від формування вихідних ринкових вимог до закінчення експлуатації або споживання:

а) правильно; б) неправильно

Задача

Дохід для розрахунку методом прямої капіталізації оцінювач оцінив 1,5 млн. грн., ставка дисконту 20%. Повернення капіталу по фонду відшкодування протягом 5 лет. Визначити вартість об'єкта і яким чином вона буде відшкодовуватися (метод Інвуда).

Методичні вказівки до вирішення задачі

1.Визначаємо норму відшкодування:

$$H_{\text{в.о.з.}} = SFF = i / ((1 + i)^n - 1),$$

де SFF-фактор фонду відшкодування

n- кількість років

i-ставка дисконту

2.Визначимо коефіцієнт капіталізації:

$$R = i + H_{\text{в.о.з.}}$$

3.Визначимо вартість об'єкта:

$$C = D/R,$$

де D-щорічний дохід.

Результати розрахунків занести в табл. 8.1

Таблиця. 8.1 Результати розрахунків методом прямої капіталізації

Рік	Відшкодування основної суми стр.4-3	Залишок основної суми на початок року стр.3*0,2	Грошовий облік знеціненої основної суми (20%)	Сума відшкодування
1	2	3	4	5
1				

3. Планування інноваційних програм має враховувати регулятивні механізми економічного середовища і вибудовуватись так, щоб забезпечити розроблення підприємницьких ідей для досягнення цілей фірми і створення механізмів їх реалізації.

1. Так

2. Ні

4 Потенційні можливості розвитку техніко-технологічної бази підприємства через упровадження новітніх технологій визначаються передусім науковотехнічним прогресом

1. Так

2. Ні

ТЕМА 10 ФІНАНСУВАННЯ НОВОВВЕДЕНЬ І РИЗИКИ

Питання для самоконтролю

1. Що являє собою фінансування нововведень?
2. Які принципи класифікації фінансування нововведень вам знайомі?
3. Назвіть можливі основні джерела фінансування нововведень.
4. Що таке інвестиції в зовнішні умови?
5. Які ви знаєте форми фінансування?
6. Що собою являє фінансовий лізинг?
7. Коли, у яких випадках виникають інноваційні ризики?
8. Які принципові підходи існують для визначення ступеня ризику?
9. Які прийоми і підходи існують з управління ризиками?
10. Хто такі ризик-тейкери? Яке їх завдання?
11. Що собою являють економічні границі ризику?

Завдання для самостійного опрацювання за тематикою лекцій

1. Джерела фінансування нововведень.
2. Інноваційна діяльність і ризики.
3. Методи оцінювання ризику

ТЕМА 11 ОСНОВИ ЕКОНОМІКИ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ. ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ В ІННОВАЦІЙНИХ ОРГАНІЗАЦІЯХ

Питання для самоконтролю

1. Кого відносять до наукових працівників?
2. Що необхідно розуміти під мотивацією?
3. Чому в даний час зростає роль мотивації?

4. Чи знижується роль грошей у достатньо багатих людей?
5. У чому сутність теорії чекань?
6. Які перспективи гнучкого графіка роботи в наукових підрозділах?
7. У чому суть принципу Парето?
8. Для яких цілей використовують принцип Ейзенхауера?
9. Розкрийте форми вираження соціального ефекту від упровадження новачій.
10. Перерахуйте показники екологічного ефекту новачій.
11. Із яких складових формують економічний ефект?
12. За якими показниками рекомендує ЮНІДО оцінювати ефективність інноваційної діяльності інноваційної організації?
13. Які завдання необхідно вирішити в процесі аналізу ефективності інноваційної діяльності інноваційної організації?
14. Яких принципів необхідно дотримуватися при проведенні аналізу?
15. Перерахуйте основні етапи аналізу ефективності інноваційної діяльності.
16. У чому суть логістичного підходу при визначенні економічного ефекту від інноваційної діяльності?
17. Що включає принцип системного підходу при визначенні економічного ефекту інноваційної діяльності?
18. З якою метою проводять співставлення варіантів інноваційної діяльності?
19. Перерахуйте види ефекту від реалізації інновацій.
20. Як визначають інтегральний ефект?
21. Як визначають індекс рентабельності?
22. Як визначають норму рентабельності?

Завдання для самостійного опрацювання за тематикою лекцій

1. Основи управління персоналом в інноваційних організаціях.
2. Цільові групи в інноваційних колективах.
3. Ефект від виходу інноваційних технологій на зовнішній ринок.

Реферати

1. Методи розрахунку економічної ефективності інноваційної діяльності
2. Мотиваційний механізм інноваційної діяльності.
3. Форми та методи стимулювання інноваційної діяльності
4. Організаційно-економічні форми стимулювання інноваційної активності працівників.

УПРАВЛІНСЬКА СИТУАЦІЯ №1

Підприємство «Альфа – Газпромкомплект» вирішило модернізувати один із своїх виробів за рахунок упровадження нового конструкційного матеріалу під час випуску продукції. Перевитрати, пов'язані зі збільшенням собівартості одиниці конструкційних матеріалів у наступному році склали 150 грн. Ціна нової продукції після впровадження нових конструкційних матеріалів становить 3200 грн., ціна продукції, що випускалась у попередньому році, становила 3000 грн. Зниження собівартості одиниці продукції у наступному році за рахунок підвищення якості процесу становить 30 грн. Разові інвестиції у наступному році становили 1000000 грн. Прогноз обсягу випуску продукції через два роки становить 13000 шт. Розрахувати економічний ефект від упровадження нових конструкційних матеріалів під час випуску продукції.

УПРАВЛІНСЬКА СИТУАЦІЯ №2

У наступному році підприємство «Сигма» планує розпочати випуск нового обладнання. Виготовлення обладнання пов'язане з вищим ступенем уніфікації, водночас показники ергономічності є значно вищими за рахунок використання досконалішої системи розкрою сировини. Розрахункова собівартість одиниці продукції складе 750 грн., відпускна ціна – 1260 грн. Продуктивність використання нового обладнання становить 150 виробів за добу. Нормативний термін служби – 3 роки. Затрати, пов'язані з монтажем, запуском, створенням ремонтної бази, підготовкою кадрів для обслуговування та інші разові затрати становитимуть 85000 грн. Частка прогнозованих податків на одиницю товару становитиме 40% від відпускної ціни у 2014 році. Розрахувати очікуваний економічний ефект на 2014-2016 роки.

ОСНОВНІ ТЕРМІНИ І ПОНЯТТЯ

Авторське право – сукупність національних і міжнародних юридичних норм, що регулюють відносини, пов'язані зі створенням і використанням наукових результатів, технічних і технологічних розроблень, науково-технічних проектів, нових товарів, творів літератури та мистецтва.

Венчурна (ризикова) фірма – (від англ. "venture" – ризикувати) – інноваційна фірма, що здійснює свою діяльність за участю венчурного (ризикового) капіталу

Венчурний (ризиковий) капітал – капітал, який вкладають у заходи, пов'язані з підвищеним ризиком при розробленні й організації виробництва нового продукту або впровадженні нової технології.

Високі технології – технології, які стануть визначальними в постіндустріальному суспільстві, наприклад, біотехнологія, робототехніка, штучний інтелект.

Винахід – нове технічне рішення, яке можна застосувати в промисловості; новий механізм, прилад, апарат; який-небудь пристрій, створений людиною; як правило, підтверджується і захищається патентом.

Відкриття – науковий результат особливо видатного характеру, який вносить радикальні зміни в рівень знань; процес отримання раніше невідомих даних або спостереження раніше невідомого явища природи.

Глобалізація (фр. global – всецілий)) – універсальний процес, який охоплює всю земну кулю і складається з нових інтелектуально-інформаційних технологій; економічна, політична, науково-технічна та екологічна взаємозалежність і взаємодія країн та регіонів світу.

Диверсифікація – розширення сфери виробничої та комерційної діяльності на ринках нових товарів; поєднання широкого кола видів діяльності.

Інжиніринг (лат. Ingenium, англ. Engineering – винахідливість) – надання комплексу послуг виробничого, комерційного і науковотехнічного характеру для доведення науково-дослідних і дослідноконструкторських робіт до стадії виробництва.

Інкубатор (лат. incubare – висиджувати пташенят) – організаційна структура науково-технічної сфери, що спеціалізується

на створенні сприятливих умов для ефективної діяльності малих інноваційних фірм, що реалізують оригінальні науково-технічні ідеї.

Інновація – кінцевий результат інноваційної діяльності, що отримав втілення у вигляді нового або вдосконаленого продукту, впровадженого на ринку, нового чи вдосконаленого технологічного процесу, який використовують у практичній діяльності, або в новому підході до соціальних послуг; кінцевий результат упровадження новації.

Інтелектуальна власність – виключне право фізичної або юридичної особи на результати інтелектуальної діяльності.

Кластер технологій – сукупність базових нововведень, які визначають технологічний устрій економіки протягом тривалого часу.

Лізинг – форма кредитування, за якою з клієнтом укладають договір оренди, при цьому клієнт зобов'язується з отримуваних прибутків відшкодовувати орендодавцю витрати, включаючи норму прибутку з проведених операцій.

Ліцензія – дозвіл, наданий підприємствам державними органами, на право займатися певними видами діяльності, перелік яких визначають у державних актах.

Наука – процес створення системи нових знань; діяльність, спрямована на вивчення законів природи та суспільства.

Нововведення – процес втілення та поширення нових видів продуктів, послуг, виробничих процесів, ідей, методів роботи.

Новація – оформлений результат фундаментальних, прикладних досліджень, розроблень або експериментальних робіт у будь-якій сфері діяльності з підвищення її ефективності. Новації можна оформляти у вигляді відкриттів; винаходів; патентів; товарних знаків; раціоналізаторських пропозицій; документації на новий або вдосконалений продукт; технологію; управлінський або виробничий процес; організаційної, виробничої або іншої структури; ноу-хау; понять; наукових підходів або принципів; документів (стандартів, рекомендацій, методик, інструкцій).

Ноу-хау (англ. know-how – знаю як) – науково-технічний результат, що навмисне не патентують з метою випередження конкурентів.

Патент – документ, що підтверджує авторство на винахід і дає власникові патенту виключне право на використання винаходу протягом визначеного терміну.

Пошукові дослідження – наукова діяльність, котра включає відкриття нових принципів, створення нових виробів і технологій, невідомих раніше відмінностей матеріалів та їх сполук, розроблення нових методів досліджень

Прикладні дослідження – виявлення шляхів і способів застосування відкритих законів і явищ у природі, в певній галузі або сфері виробництва.

Реновація – процес заміщення морально і фізично зношених основних виробничих фондів новими.

Технопарк – група підприємств, об'єднаних організаційно і територіально, які займаються розробленням передових технологій.

Технополіс – розгалужена територіальна інноваційна структура, створена на базі населеного пункту, чи створює такий населений пункт навколо себе; конгломерат розміщених на одній території дослідницьких установ і фірм, зацікавлених у швидкій комерціалізації нових ідей (наприклад, "Сілікон веллі" за 30 км. Від Сан-Франциско (США), де на площі 450 км² розміщено близько 2 тис. фірм високої технології (центром технополісу є заснований 1885 р. Стенфордський університет, при якому працюють 30 наукових установ і підприємств).

Фундаментальні дослідження – розроблення гіпотез, концепцій, теорій у певних галузях наукової діяльності, котрі є основою для створення нових або удосконалення існуючих виробів, матеріалів, технологій

ЛІТЕРАТУРА

1. Бодрова Н. Е. Управління інноваціями : навч. посіб. Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського "Харк. авіац. ін-т". Харків : ХАІ, 2010. 360 с.
2. Бондар О. В. Інноваційний менеджмент : навч. посіб. для студентів ВНЗ / О. В. Бондар, А. О. Глебова ; ВНЗ Укоопспілки "Полтав. ун-т економіки і торгівлі". Київ : Освіта України, 2013. 479 с.
3. Гречаник, Б. В., Буй Ю. В. Економіка та організація інноваційної діяльності : практикум. Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2016. - 147 с.
4. Череп А. В., Пуліна Т. В., Череп О.Г. Інноваційний менеджмент: підручник. Київ : Кондор, 2018. 442 с
5. Інноваційний менеджмент: теорія та практика : навч. посіб. / О. А. Гавриш та ін.; Нац. техн. ун-т України "Київ. політехн. ін-т". Київ : НТУУ "КПІ" : Політехніка, 2016. 388 с.
6. Микитюк П. П., Сенів Б. Г. Інноваційна діяльність : навч. посіб. для студ. вищ. навч. Закладів. М-во освіти і науки України, Тернопільський нац. економічний ун-т. Київ : Центр учбової літератури, 2009. 392 с.
7. Управління інноваціями : завдання до практ., семінар. занять, самост. роботи та тести для студентів галузі знань 0306 "Менеджмент і адміністрування" напряму підгот. 6.030601 "Менеджмент" всіх форм навчання. Укоопспілка, Львів. комерц. акад. [уклад.: Скрипко Т. О., Миронов Ю. Б.]. Львів : Вид-во Львів. комерц. акад., 2016. 95 с
8. Гуторов О. І. [та ін.]. Управління інноваціями : навч. посіб. Вид. 2-ге, допов. Харків : Діса плюс, 2016. 265 с
9. Федулова Л. І. Управління інноваціями : підручник. Київ. нац. торг.-екон. унт. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2016. 547 с.
10. Чухрай Н. І. Управління інноваціями: навч. посіб. / Н. І. Чухрай, Л. С. Лісовська ; Нац. ун-т "Львів. політехніка". Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2015. - 277 с.
11. Орлов О.О., Гончар О.І., Ковальчук С.В., Рясних Є.Г. Формування комплексу елементів інноваційного забезпечення механізму управління потенціалом підприємства. Актуальні питання комплексного оцінювання інноваційної діяльності промислових підприємств: монографія. Хмельницький : ХНУ, 2017. 552с.

12. Гусаріна Н.В. Концепція економічного розвитку та інноваційні активності підприємств в умовах динамічних змін зовнішнього середовища: монографія. Херсон: ПП Вишемірський В.С., 2017. 178 с.

13. Стадник В. В., Йохна М. А. Стратегічне управління інноваційним розвитком підприємства: навч. Посібник. Хмельницький : ХНУ, 2011. 327 с.

14. Управління економічними процесами та інноваційний розвиток промислових підприємств в умовах динамічних змін зовнішнього середовища: колективна монографія / за заг. ред. д.е.н., проф. Шарко М.В. Херсон: 2017. 264 с.

15. Бюджетний кодекс України. Закон України № 2456-VI. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/documents/12156.html>.

16. Закон України «Про інноваційну діяльність» [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15#Text>

17. Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність» № 848-VIII від 26.11.2015

18. Закон України «Про інвестиційну діяльність» від 18.09.1991 № 1560-XII. Чинний зі змінами.

19. Режим доступу: https://kodeksy.com.ua/pro_investitsijnu_diyal_nist.htm

20. Закон України «Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків» [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://ips.ligazakon.net/document/view/t990991?ed=2005_03_25

21. Закон України «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні». [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://kodeksy.com.ua/pro_priotitetni_napryami_innovatsijnoi_diyal_nosti_v_ukraini.htm

22. Закон України «Про спеціальну економічну зону —Яворів»

23. Електронний ресурс Державної служби статистики. Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

24. Електронний ресурс Державної податкової служби України. Режим доступу: <http://sts.gov.ua/>.